

СІМЕЙНЕ ТА ДИТЯЧЕ ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ

СИЛАБУС

ШАНОВНІ СТУДЕНТИ!

Сімейне та дитяче психологічне консультування - дисципліна, що спрямована на поглиблення знань про методологічні підстави психологічного консультування сім'ї та набуття необхідних навичок для проведення сімейної консультації.

Бажаю вам натхнення і продуктивного навчання!

НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД, ФАКУЛЬТЕТ, КАФЕДРА

- КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ
- КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ТУРИЗМУ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

освітній рівень	другий (магістерський)
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	053 Психологія
освітня програма	Психологічні дослідження і консультування
статус дисципліни	нормативна
мова викладання	українська
семестр	II
навчальний рік	2023-2024
обсяг дисципліни	3 кредити/ 90 годин, серед них: <i>денна форма навчання:</i> • 14 - лекційних • 16 - семінарських • 60 - самостійна робота <i>заочна форма навчання:</i> • 4 - лекційних • 2 - семінарських • 84 - самостійна робота
форма контролю	іспит
викладач	КУЧЕРОВСЬКА Наталія Олександрівна, канд. психол. наук, доцент https://psy.knlu.edu.ua/vikladachi/
контакти	nataliia.kucherovska@knlu.edu.ua
дні занять	згідно розкладу занять
консультації	згідно графіку консультацій

СТРУКТУРА СИЛАБУСУ:

- ПОЛІТИКА КУРСУ
- ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ
- СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
- ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ
- САМОСТІЙНА РОБОТА З КУРСУ
- ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ
- РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

ПОЛІТИКА КУРСУ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

- ✓ забезпечити викладання навчальної дисципліни згідно робочого плану;
- ✓ дотримуватися норм педагогічної етики, з повагою ставитися до особистості здобувачів;
- ✓ оцінювати навчальні досягнення здобувачів з опорою на визначені критерії для відповідних видів навчальної діяльності (див. [система та критерії оцінювання](#));
- ✓ надавати відповіді на питання студентів щодо змісту курсу та організації навчання;
- ✓ залишатися доступним для комунікації у визначений у силабусі спосіб.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТУДЕНТА

- ✓ виконати навчальну програму курсу в повному обсязі;
- ✓ дотримуватися у спілкуванні норм ділової етики, з повагою ставитися до інших здобувачів і викладача;
- ✓ дотримуватися вимог політики курсу, що зазначені нижче.

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Для оперативної комунікації з викладачем щодо змістовних та організаційних питань з курсу рекомендується користуватись **чатом в системі Microsoft Teams**. Використання інших засобів комунікації (корпоративна електронна пошта; соціальні мережі Telegram, Viber, що прив'язані до особистого номеру телефону викладача) допускається, але відповідь може бути надана з затримкою в часі.

Перед тим, як надсилати викладачу питання, рекомендується перевірити чи не міститься відповідь на питання в тексті силабусу або серед матеріалів курсу (наприклад, у відповідній команді курсу в системі Teams або на платформі Moodle); звернутися з питанням до одногрупників, які можуть знати необхідну інформацію.

ВІДВІДУВАННЯ І ПРОПУСКИ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Відвідування здобувачами освіти лекційних і семінарських занять є обов'язковою умовою успішного проходження навчальної дисципліни.

Відсутність (з поважної та неповажної причини) на лекційному або семінарському занятті не звільняє від навчальної відповідальності і має бути відпрацьована під час консультаційних годин. Для відпрацювання здобувач освіти має бути готовий до обговорення з викладачем питань пропущеного заняття у формі співбесіди. Здобувач також може отримати індивідуальне письмове завдання з питань пропущеного заняття.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ І ПЛАГІАТ

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ✓ самостійне виконання всіх видів навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю;
- ✓ посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ надання достовірної інформації про результати власної наукової і творчої діяльності.

ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Курс викладається у форматі **лекцій**, у яких розкриваються основні питання з кожної теми, і доповнюється проведенням семінарських занять.

Для ефективної роботи під час лекції рекомендується: перед початком лекції ознайомитись з її тематикою (див. [тематичний план курсу](#)); пригадати зміст попередньої лекції і встановити зв'язок з новою темою; під час лекції робити конспект (основні тези, найвидатніші факти, різного роду довідки та посилання лектора тощо), намагатися критично осмислювати інформацію, що подається і ставити питання лектору на краще розуміння навчального матеріалу.

- Під час **семінарських занять** поставлені на лекціях питання вивчаються глибше і всебічно, а також аналізується їх значущість для сучасної психологічної науки і можливе практичне застосування засвоєних знань. Заняття проходять у формі вільної дискусії з залученням методу постановки проблемних запитань, націлених на вирішення проблеми або знаходження відповіді на дискусійні питання. Під час семінарського заняття вітається ініціатива студентів у дискусії, їх проактивна позиція.

Для ефективної підготовки до семінарських занять рекомендується: ознайомитись з тематикою і питаннями семінару, а також з рекомендованою до семінару літературою та іншими інформаційними джерелами; студент має бути готовий обговорювати під час семінару всі питання, що визначені до цього заняття у плані (див. [тематичний план курсу](#)).

- Згідно робочої програми з навчальної дисципліни «Сімейне та дитяче психологічне консультування», на **самостійну позааудиторну роботу** студента денної форми навчання відведено **60 годин**; для заочної форми навчання – **84 години**. Завдання, винесені на самостійну роботу студента, виконуються ним повністю самостійно й у призначений час подаються на перевірку викладачу. Така форма навчання спрямована на покращення та коригування студентом своїх стратегій самостійного здобуття інформації і виявлення її відповідності цілям навчання; покращення навичок самостійного вирішення проблем і прийняття рішень; набуття або переорієнтації індивідуально-соціальних навичок адаптації до різноманіття навчальних ситуацій та ін.

Для ефективної самостійної роботи рекомендується: уважно ознайомитись зі змістом завдання і вимогами до його виконання і оформлення; оцінити обсяг роботи, яку необхідно провести для його виконання; спланувати час і послідовність дій для виконання самостійної роботи; працювати над завданнями послідовно і систематично, з дотриманням визначених термінів.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів між видами навчальної діяльності змінюється в залежності від форми підсумкового контролю:

семестр	форма підсумкового контролю	види навчальної діяльності здобувача	максимальна кількість балів
II	іспит	аудиторна та самостійна робота	50
		модульна контрольна робота (МКР)	20
		іспит	30

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за поточну (аудиторну та самостійну) роботу протягом семестру та рейтингового бала за МКР.

Поточне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється в національній 4-бальній шкалі («5», «4», «3», «2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів (робота під час семінарів та/або практичних занять)

«5»	студент демонструє вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою, вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та першоджерела; вміє вводити та використовувати власні класифікації, аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки; активно працює над практичними завданнями
«4»	студент демонструє достатньо вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою та першоджерелами, відповідь на проблемні запитання знаходить за допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та вивчення першоджерел; допускає неточності та несуттєві (які кардинально не міняють суть) помилки у визначені понять та категорій і т.і., але легко усуває їх завдяки додатковим питанням; активно працює над практичними завданнями
«3»	студент частково володіє матеріалом теми семінару; репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та/або основного підручника; допускає помилки у визначені понять та категорій і т.і.; нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання; не включається в роботу над практичними завданнями
«2»	студент демонструє нездатність розкрити питання семінару; не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не володіє науковими фактами та категоріями, не знає основних закономірностей психічних явищ; показує низький рівень загальногуманітарного та наукового мислення; ігнорує роботу над практичними завданнями

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів

«5»	робота виконана правильно, повністю і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані
«4»	робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані
«3»	робота виконана, але містить помилки, відбиває недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності дотримані частково
«2»	робота виконана на неприйнятно низькому рівні; оформлення не відповідає вимогам; вимоги академічної доброчесності не дотримані
«0»	робота не виконана

МКР проводиться наприкінці семестру і охоплює весь зміст навчального модуля. МКР оцінюється за 4-бальною шкалою («5», «4», «3», «2»). Трансформація оцінки у рейтинговий бал за МКР проводиться у такий спосіб:

У II семестрі
форма підсумкового контролю – ІСПИТ

«5» - 20 балів

«4» - 16 балів

«3» - 12 балів

«2» - 8 балів

Неявка на МКР – 0 балів

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи студентів

«5»	при виконанні завдання студент демонструє широку обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, дає вірне та коректне визначення основним поняттям і психологічним термінам; вміє самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки
«4»	при виконанні завдання студент показав достатню обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, але виявляє при цьому недостатнє вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коментарі і висновки
«3»	при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, низьке розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, труднощі у проведенні аналізу психологічної ситуації або емпіричних даних та формулюванні коректних та вірних коментарів і висновків
«2»	при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, нерозуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, невміння проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки
«0»	робота не виконана

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за наступною схемою:

підсумковий рейтинговий бал	оцінка за шкалою ЕКТС	підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою	
		форма підсумкового контролю – залік	форма підсумкового контролю – іспит
90 – 100	A	зараховано	відмінно
82 – 89	B		добре
75 – 81	C		задовільно
66 – 74	D		
60 – 65	E		
0 – 59	FX	незараховано	незадовільно з можливістю повторного складання

Підсумкова форма контролю у II семестрі – **ІСПИТ в усній формі**. Здобувачі мають дати відповідь на три питання екзаменаційного білету.

Для допуску здобувача вищої освіти до іспиту необхідним є виконання ним вимог навчального плану і графіка навчального процесу, а саме: усі пропущені аудиторні заняття мають бути відпрацьовані, усі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь здобувача на іспиті за 4-бальною шкалою. Отримана оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

«відмінно»	– 30 балів
«добре»	– 23 бали
«задовільно»	– 18 балів
«незадовільно»	– 0 балів

Критерії оцінювання усної відповіді здобувача на іспиті:

«відмінно»	повна і правильна відповідь на всі питання екзаменаційного білета, здобувач демонструє знання фактологічного матеріалу, основних теоретичних питань курсу, вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача, творчо застосовує теоретичний апарат дисципліни
«добре»	в цілому правильна відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач вміє робити аналіз і висновки, але на додаткові запитання викладача відповідає з деякими неточностями та недоліками
«задовільно»	поверхнева відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач припускається помилок при висвітленні фактологічного матеріалу, частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів самостійного мислення
«незадовільно»	відсутність будь-якої відповіді на теоретичні запитання внаслідок незнання програмного матеріалу

- ✓ Якщо здобувач на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно», «добре», «задовільно»), то йому виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

- ✓ *Детальний розподіл годин аудиторної і самостійної видів роботи для денної і заочної форм навчання представлений в робочій програмі навчальної дисципліни (додається у відповідну команду Times)*

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ СІМ'Ї

Лекція 1. Концептуальна основа консультування сім'ї та сімейної психотерапії

Основні ідейні джерела сімейної психотерапії (теорія загальних систем Л.Берталанфі; теорії групової динаміки; дослідження сімейних стосунків у пацієнтів з шизофренією).

Лекція 2. Основні параметри інтегративної моделі сім'ї та психологічні проблеми сім'ї

Чотирьохаспектна модель сімейної системи: структура; мікродинаміка; макродинаміка; сімейна ідеологія.

Семинар 1. Історія становлення сімейного консультування і психотерапії

- Школа мікродинаміки в сімейній психотерапії (група Пало-Альто).
- Принципи роботи з сім'єю Карла Вітакера і Вірджинії Сатир
- Концепція сімейної психотерапії Мюреля Боуена.
- Структурна парадигма в роботі з сім'єю (Сальвадор Мінухін).
- Внесок Мілтона Еріксона в розвиток сімейної психотерапії.
- Стратегічний підхід в роботі з сім'єю (Джей Хейлі, Пол Вацлавік, Мара Сальвіні Палаццолі).

Лекція 3. Сім'я як джерело психологічної травматизації особистості

Фактори, що обумовлюють роль сім'ї як патогенного чинника. Сімейна тривога. Сімейно обумовлене нервово-психічне і фізичне напруження. Почуття провини пов'язане із сім'єю.

Семінар 2. Життєвий цикл сім'ї

- Функції сім'ї.
- Етапи розвитку сім'ї.
- Нормативні та ненормативні сімейні кризи.
- Поняття функціональної та дисфункціональної сім'ї.

Лекція 4. Методи збору інформації про сім'ю та техніки психологічної корекції сімейних проблем

Генограма сім'ї. Сімейна соціограма. Стандартизовані діагностичні методики. Структуровані техніки в сімейному консультуванні.

Семінар 3. Первинна сімейна консультація.

Практичне заняття: оцінка сімейної ситуації; проведення діагностики; визначення травматизуючих факторів.

Семінар 4-5. Практична робота: навички ведення консультативної бесіди з подружжям і сім'єю.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ДІТЕЙ ТА БАТЬКІВ З ПИТАНЬ ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКИХ ВІДНОСИН

Лекція 5. Індивідуально-вікові особливості дитини в контексті психологічного консультування

Психологічне консультування дошкільників та їх батьків. Психологічне консультування молодших школярів та членів їх родини. Психологічне консультування підлітків.

Лекція 6. Структура і фази процесу дитячої психотерапії

Виявлення і формулювання проблеми. Перша зустріч з родиною (сім'я у повному складі). Співбесіда з батьками. Зустріч з дитиною (первинна бесіда з дитиною). зворотного зв'язку і рекомендаціям.

Лекція 7. Методи дитячої психотерапії: ігрова терапія, методи арттерапії та ін.

Директивна та недирективна ігрова психотерапія з дітьми та умови її проведення. Методи арттерапії в роботі з дітьми та підлітками: проєктивне малювання, казкотерапія, бібліотерапія тощо. Групові форми дитячо-батьківської психотерапії.

Семінар 6. Психологічне консультування з питань дитячо-батьківських стосунків.

- *Поведінкові та емоційні проблеми дитини (агресивність, страхи, сором'язливість, тривожність, гіперактивність тощо) та підходи до їх корекції.*

Семінар 7. Практична робота: навички ведення консультативної бесіди з дітьми і батьками.

Семінар 8. Модульна контрольна робота

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Сім'я як соціальний інститут. Соціальні та психологічні проблеми сучасних сімей в Україні.
2. Мета і завдання сімейного психологічного консультування
3. Теорія загальних систем Л.Берталанфі в розвитку сімейної психотерапії.
4. Теорії групової динаміки як методологічне підґрунтя сімейної психотерапії.
5. Структурні характеристики сім'ї.
6. Мікродинамічні характеристики сім'ї
7. Макродинамічні характеристики сім'ї
8. Сімейна ідеологія як параметр сімейної системи.
9. Школа мікродинаміки в сімейній психотерапії (група Пало-Альто).
10. Принципи роботи з сім'єю К. Вітакера і В.Сатир
11. Концепція сімейної психотерапії М.Боуена.
12. Структурна парадигма в роботі з сім'єю (С.Мінухін).
13. Внесок М. Еріксона в розвиток сімейної психотерапії.
14. Стратегічний підхід в роботі з сім'єю (Д. Хейлі, П. Вацлавік, М. Сальвіні Палаццолі).
15. Фактори, що обумовлюють роль сім'ї як патогенного чинника.
16. Сімейна тривога та сімейно обумовлене нервово-психічне і фізичне напруження.
17. Функції сім'ї.
18. Етапи розвитку сім'ї.
19. Нормативні та ненормативні сімейні кризи.
20. Поняття функціональної та дисфункціональної сім'ї.
21. Різновиди дисфункцій сім'ї та причини їх виникнення.
22. Специфіка консультування подружньої пари.
23. Можливості психодинамічного підходу в роботі з парою.
24. Можливості когнітивно-поведінкового підходу в роботі з парою.
25. Можливості екзистенційно-гуманістичного підходу в роботі з парою.
26. Особливості консультування при розлученні.
27. Проблема взаєморозуміння між подружжям.
28. Генограма сім'ї.
29. Сімейна соціограма.
30. Стандартизовані діагностичні методики.
31. Структуровані техніки в сімейному консультуванні.
32. Психологічне консультування дошкільників та їх батьків.
33. Психологічне консультування молодших школярів та членів їх родини.
34. Психологічне консультування підлітків.
35. Структура і фази процесу дитячої психотерапії.
36. Взаємостосунки терапевта і дитини.
37. Директивна та недирективна ігрова психотерапія з дітьми та умови її проведення.
38. Методи арттерапії в роботі з дітьми та підлітками.
39. Групові форми дитячо-батьківської психотерапії.
40. Поведінкові та емоційні проблеми дитини та підходи до їх корекції.

БАЗОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта. Навчальний посібник. К : Сфера, 1998. 342 с.
2. Вавринів О.С. Основи психологічного консультування. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 112 с.
3. Інститут сім'ї в Україні: стан, проблеми та шляхи їх вирішення : рек. покажчик / Херсонський держ. ун-т; упоряд. Н. А. Арустамова, Р. І. Харчевнікова ; ред. О. О. Козлова. – Херсон : ХДУ, 2019. 61 с.
<https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%86%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%82%20%D1%81%D1%96%D0%BC%D1%97%20%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%BD%D1%97%D0%BD%D1%96%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%B%D0%B5%D0%BC%D0%B8%20%D1%82%D0%B0%20%D1%88%D0%BB%D1%8F%D1%85%D0%B8%20%D1%97%D1%85%20%D0%B2%D0%B8%D1%80%D1%96%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf?id=474f3813-56ac-4716-a046-eb5beefadaea>
4. Консультативна психологія: підручник / І.С.Булах, В.У.Кузьменко, Е.О.Помиткін та ін. : Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. 482 с.
5. Максимова Н. Сімейне консультування. Київ: Персонал, 2011. 304 с.
<http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/4a5429bb-d141-41a2-95ef-156de2e7457e.pdf>
6. Медико-психологічне консультування : навч.-метод. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 332 с.
7. Опанасенко Л.А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях. Миколаїв : Іліон. 2019. 134 с.
8. Седих К.В. Психологія сім'ї. Київ: Академія, 2021. 192 с.
9. Столярчук О. А. Психологія сучасної сім'ї : навч.посіб. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. 136 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/19502/1/O_Stoliarchuk_PSS_IL.pdf
10. Фон Шліппе А., Швайцер Й. Системна психотерапія та консультування. Пер. з нім. Львів : ВНТЛ-Класика, 2004. 320 с.

ДОДАТКОВА

1. Андроннікова К.А., Луценко О.Л. Нормативно-правові документи України, що регламентують працю психолога у різних сферах практичної діяльності: навчально-методичний посібник. Х. ХНУ ім. В.Н.Каразіна. 2015. 68 с.
<https://karazinbook.com/pdfbook/377>
2. Березовська Л., Полегонький В. Робота з почуттям провини у психоаналітичному консультуванні. *Вісник Національного університету оборони України*. 5(63). 2021. С. 12-19
3. Бондаренко О.Ф. Психотерапія: тип соціальності і мережевий маркетинг. *Журнал вищої школи економіки*. 2006. №1. С. 68-76.
4. Бондаренко О.Ф. Соціальна психотерапія особистості. Київ : КНЛУ : КДППМ, 1991. 189 с.
5. Брюханова А. Психотехніки сімейної позитивної психотерапії. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2006. № 17-18. С. 55-58
6. Буленко Т. В. Тенденції розвитку української сім'ї та її проблеми на сучасному етапі. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. К., 2001. Т. III. Ч. 4. С. 2024.
7. Васильченко О.М. Діагностика і корекція репродуктивної поведінки особистості: навчально-методичне видання. Київ-Нікополь, 2012. 96 с.
8. Вестбрук Д., Кеннерлі Г, Кірк Дж. Вступ у когнітивно-поведінкову терапію. Львів, 2014. 420 с.
9. Віннікот Д. Розмова з батьками. Не страшний психоаналіз Віннікота. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 118 с.
10. Власова О. І., Гуленко А. С., Фадєєва К.-М. О. Психологічний конструкт цілісності особистості в контексті методології філософії екзистенціалізму та екзистенційної психології. *Фундаментальні та прикладні дослідження в практиках провідних наукових шкіл*. Париж, 2014. № 5. С. 23-44.
11. Галичанська А. Сімейне консультування: конспект лекцій. Чернівці : Рута, 2007. 80 с.
12. Гарт С., Годсон В. Шанобливі батьки, шанобливі діти. 7 ключів до перетворення сімейного конфлікту на співпрацю. Харків: Ранок, 2020. 240 с.

13. Глива Є. Вступ до психотерапії: навч. посібник. Острог-Київ, 2004. 328 с.
14. Горбунова В.В. Етичні дилеми у практиці психологічної допомоги. *Практична психологія та соціальна робота*. № 8. 2008. С. 3-5
15. Горбунова В.В. Контракт у практичній психології. *Практична психологія та соціальна робота*. № 2. 2005. С. 1-5.
16. Готтман Д., Сільвер Н. Сім принципів щасливого шлюбу. Харків: Віват, 2021. 336 с.
17. Джонсон С. Психологія кохання. 7 правил, що змінять стосунки на краще. Харків: КСД, 2021. 352 с.
18. Дьяконов Г. Діалогічні дослідження батьківсько-дитячих відносин. *Соціальна психологія*. 2007. № 6. С. 133-145
19. Етичний кодекс психолога. *Психолог*. 2004. № 43 (139). С.1-4
20. Иванченко О. С. Актуальні проблеми психокорекції переживання провини як моральної емоції. Проблеми екстремальної та кризової психології. Збірник наукових праць. Вип. 15. Харків: НУЦЗУ, 2014. С. 70–78.
21. Каліна Н.Ф. Психотерапія: підручник. Київ, 2010. 320 с.
22. Карпова Д. Є. Психологічний аналіз сімейних ролей шлюбних партнерів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. 2016. Випуск 4. С. 41–45.
23. Кісарчук З. Г. Психологічна допомога сім'ї: навчальний посібник: у 3 кн. Кн. 1 / З. Г. Кісарчук, О. І. Єрмусевич. Київ : Главник, 2006. 128 с.
24. Климчук В.О. Психологічна деонтологія: етичні кодекси. Хрестоматія. Київ : МАУП, 2005. 88 с.
25. Кон А. Любов без умов. Від нагород і покарань до турботи й порозуміння. – Харків: Віват. 2021. 320 с.
26. Магдисюк Л. І. Казкотерапія в психологічному консультуванні дітей та дорослих: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III–IV рівнів акредитації. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 152 с.
27. Магдисюк Л. І., Федоренко Р.П. Основи психологічного консультування : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 360 с.
<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20907/1/opsykons.pdf>
28. Максимова Н. Ю. Сімейне консультування : навч. посіб. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 304 с. <https://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/4a5429bb-d141-41a2-95ef-156de2e7457e.pdf>
29. Мельник А. П. Патопсихологія та спецпрактикум з клінічної психодіагностики: навчально-методичний посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 152 с.
30. Муляр Н. Актуальні проблеми сучасної української сім'ї у контексті морально-етичного виховання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2016. Вип. 16. С. 359–364.
31. Наконечна М.М. Допомога іншому: психологічні аспекти. Монографія. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2012. 184 с.
32. Норвуд Р. Жінки, які кохають до нестями. Харків: Віват, 2017. 320 с.
33. Основи психотерапії : навч. пос. / М.І. Мушкевич, С.Є. Чагарис. Луцьк, 2017. 420 с.
34. Петрановська Л. Якщо з дитиною складно. Харків: Віват, 2020. 160 с.
35. Поліщук В. Психологія сім'ї: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Суми : Університетська книга, 2009. 281с.
36. Потапчук Є., Карпова Д. Психологічна діагностика сімейних ролей як моделей поведінки подружжя. Хмельницький: «Polylux design & print», 2021. 52 с.
37. Психологічна деонтологія: етичні кодекси. Хрестоматія. Уклад. В.О. Климчук. Київ, 2004. 88 с. <https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/nw46.pdf>
38. Психотерапія з дітьми та підлітками, які пережили травму та втрату. Джудіт Коен, Антоні Маннаріно, Естер Деблінджер. Львів: Свічадо, 2016. 264 с.
39. Райт Н. Отож, ви одружуєтесь. Як будувати міцні, тривалі стосунки. Київ: Нова Надія, 2002. 256 с.
40. Римаренко І.В. Зміна шлюбно-сімейних відносин в Україні. *Науковий огляд*. 2019. № 6(59). <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/1873>
41. Романчук О. Сім`я, що зцілює. Основи терапевтичного батьківства дітей, які зазнали скривдження та емоційного занедбання. Путівник для прийомних батьків і не тільки. Львів: Свічадо, 2016. 268 с.
42. Синопис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків / перекл. з англійської; упор. та наук. ред. Леся Підлісецька. (Серія «Психологія. Психіатрія. Психотерапія»). Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2014. 112 с.

- <https://innerspace.net.ua/files/books/downloads/snps.pdf>
43. Сімон Ф.Б., Рех-Сімон К. Циркулярне опитування. Системна терапія на клінічних прикладах: Підручник / Пер. з нім. В.Басюк, І.Краснопольська, В.Лановий. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2005. 184 с.
  44. Столярчук О. А. Психологія сучасної сім'ї : навч. посіб. Кременчук, 2015. 136 с. 6. Сучасна українська сім'я. Режим доступу: http://www.novaera.te.ua/article_view.php?article=566
  45. Фальова О. Психологічні проблеми сучасної сім'ї. InterConf,(39). 2021. Режим доступу: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/7945>
  46. Фальова, О. Стратегії психокорекції та адаптації кризисних сімей в нових умовах існування суспільства. *Збірник наукових праць ЛОГОС*, 2021. 113-115. <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/7616>
  47. Федоренко Р. П., Шкарлатюк К. І. Психологічний практикум з консультування: зміст, прийоми, технології: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. III - IV рівнів акредитації. Луцьк : Східноєвроп. Нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 237 с. <https://docplayer.net/80453647-Psihologichniy-praktikum-z-konsultuvannya.html>
  48. Федоренко Р. Психологія молоді сім'ї і сімейна криза. Луцьк : РВВ "Вежа" Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. 168 с.
  49. Федько С.Л. Культуродоцільність психологічної допомоги: клінічні підстави. Перспективи та інновації науки. 2023. №1(19). С. 503-514.
  50. Федько С.Л. Культуродоцільний підхід у психологічному консультуванні: генезис феномену. *Актуальні проблеми психології*: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. 2020. Вип. 5. С. 268-280.
  51. Фромм. Е. Мистецтво любові. Харків: КСД, 2017. 132 с.
  52. Халік О. О. Консультування та терапія нуклеарної й розширеної сім'ї в системному підході /Актуальні проблеми психології в закладах освіти : збірник наукових праць / за наук. ред. Ю. М. Карандишева, Т. В. Сенько [та ін.] ; заг. ред. Н. М. Токаревої. – Київ, 2017. Вип. 7. С. 283-288. <http://surl.li/faokl>
  53. Чепмен Г. Збудуй міцну сім'ю. Покрокова інструкція. Київ: Book Chef, 2020. 256 с.
  54. Чепмен Г. П'ять мов любові для одружених. Львів: Свічадо, 2020. 176 с.
  55. Чепмен Г., Кемпбел Р. П'ять мов любові до дітей. Львів: Свічадо, 2020. 224 с.
  56. Яблонська Т. М. Актуальні проблеми досліджень сучасної сім'ї в Україні. *Український соціум*. 2004. № 2 (4). С. 80-84.
  57. Bondarenko, A., Gavrilyuk, D., Guretska, A., Kucherovska, N., Fedko, S. Emotional Trauma in Relationship: Consequences and Counseling Options Based on Approach, Indigenous to Ruthenian Culture Traditions. *EC Psychology and Psychiatry*. 2020. 9.2. 01-12.
  58. Mcgoldrick M., Giordano, J., Garcia-Preto N. Ethnicity and family therapy. 3rd edition. - New York: Guilford Press, 2005. 796 с.
  59. Сурякова М. В., Учитель І. Б. Сім'я у системі цінностей сучасних українців. *Габітус*. Вип. 40., 2022. С. 189-193 <http://habitus.od.ua/journals/2022/40-2022/31.pdf>

https://dytpsycholog.com/	Перший український сайт для батьків та дитячих психологів
https://iacapap.org/english.html	The International Association for Child and Adolescent Psychiatry and Allied Professions' (IACAPAP) mission is to advocate for the promotion of the mental health and development of children and adolescents through policy, practice and research
https://familyrelationsinstitute.org/	The Family Relations Institute applies the Dynamic-Maturational Model of Attachment and Adaptation (DMM) to service delivery, including assessment, psychotherapy, early intervention, social work, the health services, and the courts